

KULTURA 2022

BULETINI MUJOR / SHTATOR

Nr.9

kultura.gov.al

RIKTHEHEN JAVËT KULTURORE NDËRKOMBËTARE, DHJETËRA AKTIVITETE BRENDA NJË MUAJI

Muaji shtator shënoi rikthimin e Javëve Kulturore Ndërkombëtare. Ishte Britania e Madhe që e nisi këtë maratonë kulturash, që kulmoi me koncertin në Sheshin "Skënderbej" të këngëtares Rita Ora, për të vijuar me një javë plot energji të Suedisë, me shfaqje filmash, koncerte në shesh e ekspozita. Java egjiptiane solli në Tiranë ministren e Kulturës së Egjiptit, znj. Nevin Al Kilani, e cila mori pjesë në disa evente, si ekspozita e botimeve të rralla "Description de l'Egypte" dhe koncertin e Orkestrës së Operës së Kajros dhe të Teatrit të Operës dhe Baletit, nën dirijimin e maestro Nayer Nagui dhe sopra-

MUAJI SHTATOR SHËNOI RIKTHIMIN E JAVËVE KULTURORE NDËRKOMBËTARE. ISHTE BRITANIA E MADHE QË E NISI KËTË MARATONË KULTURASH, QË KULMOI ME KONCERTIN NË SHESHIN "SKËNDERBEJ" TË KËNGËTARES RITA ORA, PËR TË VIJUAR ME NJË JAVË PLOT ENERGIJË TË SUEDISË, ME SHFAQJE FILMASH, KONCERTE NË SHESH E EKSPOZITA

nos së shquar Amira Selim. Një tjetër moment i rëndësishëm ishte nënshkrimi i memorandumit të bashkëpunimit mes Teatrit tonë të Operës dhe Baletit dhe Qendrës Kombëtare Kulturore "Shtëpia e Operës së Kajros", të Republikës Arabe të Egjiptit. Javët Kulturore Ndërkombëtare vijuan me Javën Kineze me ekspozitën historike fotografike në Muzeun Historik Kombëtar, për të vijuar me një performancën Taiji-art marcial tradicional kinez, koncertin e artistëve kinezë dhe atyre shqiptarë të Ansambli Popullor të Këngëve e Valleve apo Festivalin e Ushqimit dhe Kulturës Kineze.

MINISTRJA MARGARITI, NË KONFERENCËN E UNESCO-S NË MEKSIKË

Së bashku me rreth 160 homologë nga e gjithë bota, ministrja e Kulturës Elva Margariti mori pjesë në Konferencën Botërore të UNESCO-s, që u zhvillua në Meksikë (Mexico City) nga data 28-30 shtator, Mondiacult 2022. Ministrja Margariti u bë pjesë e diskutimit mbi temën "Trashëgimia dhe diversiteti kulturor në krizë". Përmes fjalës së saj ndau eksperiencën shqiptare, atë të përbaljes me krizat lokale e globale, siç ishte tërmeti i vitit 2019, pandemia Covid-19 dhe konflikti në Ukrainë. Ajo përmendi programin e rindërtimit të monumenteve të dëmtuara nga tërmeti, "EU4Culture", financuar nga Bashkimi Europian, por edhe nismat kombëtare si Bonusi i Rijetësimit që mbështesin dhe ftojnë komunitetin të bëhet pjesë e aksionit të ruajtjes dhe rijetësimit të trashëgimisë kulturore. Gjatë ditëve të konferencës, Ministrja Margariti zhvilloi takime me drejtorin e përgjithshme të UNESCO-s Audrey Azoulay e homologë nga vende të ndryshme

MBRËMJE HOMAZH ME POEZI E MUZIKË NË 20-VJETORIN E VDEKJES SË TEODOR KEKOS

Përmes një mbrëmjeje-homazh dhe botimit të poemës satirike "E të tjera, e të tjera", Ministria e Kulturës përkujtoi 20-vjetorin e ndarjes nga jeta të poetit, shkrimtarit, publicistit dhe politikanit, Teodor Keko. Mbrëmjen e 14 shtatorit u zhvillua "Takim me Dorin", ku yje të skenës: Luiza Xhuvani, Kastriot Çausi dhe Kristian Korovesi interpretuan disa nga poezitë e tij më të bukura. Emocionit të kësaj mbrëmjeje iu bashkua edhe pianistja Etrita Ibrahim, që shoqëroi vargjet me tinguj. Surprizë e mbrëmjes ishte pjesëmarrja e kantautorit Ardit Gjebrea që interpretoi poezi dhe këngën me tekst të Teodor Kekos "Shumë të kam dashur, por...". Mbrëmja nuk mund të kuptohej pa praninë e Xhulit, bashkëshortes së Kekos, e cila e nisi mbrëmjen me një letër drejtuar Dorit. Ishte ajo që propozoi edhe botimin e plotë të poemës satirike "E të tjera, e të tjera", mbështetur nga Ministria e Kulturës, nën kujdesin e veçantë të ministres Margariti.

BONUSI I RIJETËSIMIT/ MARGARITI, MARRËVESHJE ME BASHKITË E BERATIT E GJIROKASTRËS

Ministrja e Kulturës Elva Margariti nënshkroi marrëveshje bashkëpunimi me Bashkinë e Beratit dhe atë të Gjirokastrës për Bonusin e Rijetësimit. Berati dhe Gjirokastra janë qytetet që kanë përfituar më shumë nga skema mbështetëse e Bonusit, me nga 10 fitues. Bëhet fjalë për projekte mirëmbajtjeje, restaurimi dhe rijetësimi të objekteve-monument kulturore apo që ndodhen në qendra historike dhe zona arkeologjike. Në këtë vit të parë të aplikimit të kësaj skeme, që ka për qëllim rijetësimin e qyteteve me trashëgimi kulturore të spikatur, dolën 41 fitues nga qytete të ndryshme të Shqipërisë. Qëllimi i lidhjes së këtyre marrëveshjeve është rritja e bashkëpunimit me pushtetin vendor dhe lehtësimi i procedurave të nevojshme nga ana e bashkive për fituesit e Bonusit. Tanimë, në Berat dhe Gjirokastrë kanë filluar të ngrihet kantieret e para.

41

FITUES

NGA QYTETE TË
NDRYSHME TË SHQIPËRISË
U SHPALLËN PËR BONUSIN
E RIJETËSIMIT

NISIN PUNIMET RESTAURUESE NË XHAMINË E PLUMBIT NË SHKODËR

Në Xhaminë e Plumbit në Shkodër është ngritur kantieri më i ri i restaurimit në trashëgiminë kulturore.

Projekti konsiston në zgjidhjen e problemit të përmbytjes; në restaurimin dhe rijetësimin e monumentit të kulturës, duke respektuar origjinalitetin e arkitekturës dhe materialeve; rikualifikimin e zonës, duke ia rikthyer atë jo vetëm besimtarëve, por gjithë qytetit. Restaurimi i Xhamisë së Plumbit, Shkodër, është fryt i protokollit të bashkëpunimit mes Ministrisë së Kulturës së Republikës së Shqipërisë dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Fondacioneve të Ministrisë së Kulturës dhe Turizmit të Republikës së Turqisë.

Restaurimi i Xhamisë së Plumbit, Shkodër, është fryt i protokollit të bashkëpunimit mes Ministrisë së Kulturës së Republikës së Shqipërisë dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Fondacioneve të Ministrisë së Kulturës dhe Turizmit të Republikës së Turqisë.

SHPALLEN 30 FITUESIT E FAZËS SË PARË TË ART NË HAPËSIRAT PUBLIKE

Pas shqyrtimit të projektideve dhe dosjeve të aplikuesve u shpall lista e fituesve të fazës së parë të Konkursit Ndërkombëtar "Art në Hapësira Publike". Nga 132 projekte të paraqitura u përzgjedhën 30 projekte, që kualifikohen për fazën e dytë, atë të detajimit të projektidesë, preventivëve dhe grupeve të punës. Ky është edicioni i parë i "Art në Hapësira Publike", për të cilin qeveria shqiptare ka akorduar 200 milionë lekë. Në bashkëpunim me institucionet e linjës u përzgjedhën 18 vendndodhje, ku jo vetëm do të vendosen vepra arti, por edhe do t'i nënshtrohen rikualifikimit, duke ndryshuar imazhin e këtyre hapësirave publike. Ndaj edhe grupet e punës janë të gjera dhe thirrja iu drejtua jo vetëm artistëve, por edhe arkitektëve, inxhinierëve të ndriçimit apo dizajnerëve. Tashmë juria po punon për zgjedhjen e fituesve.

30

FITUES

NGA 132 PROJEKTE
TË PARAQITURA U
PËRZGJODHËN PËR T'U
KUALIFIKUAR NË FAZËN
E DYTË

KULTURA 2022

Nr.1
JANAR

kultura.gov.al

PËRFUNDON RESTAURIMI I KISHËS SË KEPIT TË RODONIT, U DËMTUA NGA TËRMETI

Përfundojnë punimet restauruese në Kishën e Shën Ndoit, në Kepin e Rodonit. Pas tërmetit të 26 nëntorit 2019, kisha e Shën Ndoit, një prej monumenteve të rralla të llojit të vet, rrethuar nga një peizazh mahnitës, ishte një nga objektet e dëmtuara nga lëkundjet sizmike, e cila u klasifikua si një nga monumentet e listës prioritare të programit prej 40 milionë

PALLATI I BRIGADAVE HAPET PËR PUBLIKUN

Ministria e Kulturës zhvilloi në ambientet e Pallatit Presidential (Pallati i Brigadave) konsultimin publik për hartimin e Planit të Menaxhimit të Integruar, të kësaj hapësire, shpallur “Ansambël Historik” dhe “Zonë e stimuluar”; me Vendim të Këshillit të Ministrave, në vitin 2004. Të pranishëm ishin specialistë të trashëgimisë kulturore, ministra, rektorë universitetesh, arkitektë etj. Në fjalën e saj, Ministria e Kulturës, Elva Margariti u shpreh se “Bashkë me Universitetin Politeknik të Tiranës, në kuadrin e “Paktit për Universitetin” kemi ndërmarrë hapin e hartimit të një Plani Menaxhimi të Integruar për Pallatin Presidential. Synimi ynë është që potenciali kulturor, turistik, ekonomik që ngërthen ky ansambël, njëkohësisht edhe “Zonë e stimuluar” të rrezatojë dhe të reflektohet në të gjithë zonën përreth, duke harmonizuar të gjitha investimet e qeverisë dhe të pushtetit lokal. Duke e kthyer këtë hapësirë në një pol të rëndësishëm zhvillimi

PREZANTOHET PLANI I MENAXHIMIT

pë zonën përreth”. Më tej Ministria Margariti u shpreh: “Të konservosh dhe të rrijtësosh është një sfidë, por jam e bindur se do të gjejmë formulën e duhur që do të mundësojë shtimin e shërbimeve dhe funksioneve pa cenuar vlerat historike, arkitektonike të monumentit, dhe peizazhit rreth tij; të stimulojnë potencialin turistik që ka ky sit, por edhe ta kthejmë në një destinacion edukues për fëmijët, për të cilët do të ngrihen programe të dedikuara. Pallati Presidential nuk mund të jetë vetëm një muze i vetvetes, por nëpërmjet menaxhimit të qëndrueshëm, të mund të arrijë të gjenerojë të ardhura për të siguruar vazhdueshmërinë e ruajtjes, konservimit dhe restaurimit të tij.

40

MILIONË EURO
ËSHTË FONDI I PROGRAMIT
TË BASHKIMIT EUROPIAN,
EU4CULTURE.

eurosh të Bashkimit Europian, EU4Culture. Ndërhyrjet, të cilat u mundësuan prej një investimi prej rreth 90.000 eurosh, konsistojnë në ndërhyrje konsoliduese emergjente; restaurimin e dyshemesë; pastrimin e sistemit të kullimit dhe drenazhimit; realizimi i instalimeve elektrike të brendshme dhe të jashtme; sistemim të jashtëm etj. Ndërhyrjet më të fundit në këtë monument janë kryer në vitin 2000 me fonde të Republikës Federale të Gjermanisë. Më herët, në vitin 1978, me zbulimin e rrënojave, filloi menjëherë dokumentimi i tyre dhe disa konsolidime pjesore. Pas përfundimit të restaurimit të pikturave murale, kisha do të rinisë shërbesat e saj fetare, por edhe do të presë e përcjellë turistë.

U PËRURUA XHAMIA E ET'HEM BEUT, IU RIKTHYE BESIMTARËVE

Pas një pune trevjeçare u përrua në Tiranë Xhamia simbolike e Et'hem Beut, një investim i Agjencisë Turke për Bashkëpunim dhe Koordinim (TIKA). Ceremonia e përrimit të Xhamisë u zhvillua në datën 17 janar, me praninë e Presidentit të Republikës së Turqisë, Recep Tayyip Erdogan, kryeministrit shqiptar Edi Rama dhe personalitete të larta shtetërore të të dy vendeve. E ndërtuar mes viteve 1793-1823, Xhamia e Et'hem Beut është një objekt i rëndësishë së

NJË NGA NDËRHRYJET MË DELIKATE DHE TË VËSHITRA ISHTE PADYSHIM RESTAURIMI I PIKTURËS MURALE, E CILA ZË NJË HAPËSIRË PREJ 500 METRASH KATRORE.

veçantë, me vlera historike, arkitektonike e shpirtërore. Ndërrhyjet e realizuara konsistonin në drenazhimin e themeleve në

gjithë perimetrin; përrforcimin e bazamentit të minares; hidroizolimim të themeleve; restaurimi total i minares dhe veshja me plumb e fundit të saj; veshja e kubesë me plumb; restaurimi i çatisë; i sistemit hidraulik dhe elektrik etj. Por një nga ndërrhyjet më delikate dhe të vëshitra ishte padyshim restaurimi i pikturës murale, e cila zë një hapësirë prej 500 metrash katrorë. Tashmë ajo ka dalë në dritë me gjithë madhështinë e saj dhe pret besimtarë e vizitorë.

BOTOHET DITARI I KARRIERËS SË AKTORES TINKA KURTI

U promovua në Tiranë libri "Tinka Kurti-Ditari i një bashkëshorti" i autores Anila Mema, mbështetur nga Ministria e Kulturës dhe Bashkia e Tiranës. Libri është dëshmia e një jete plot sakrificë e një prej përfaqësuesve kryesore të një plejade artistësh të jashtëzakonshëm, që themeluan artin skenik dhe atë kinematografik në Shqipëri. Është një copëz historie e kinematografisë shqiptare dhe një guidë për artistët e rinj. Në shenjë falenderimi për kontributin e saj të vyer shumëvjeçar, Ministria e Kulturës, Elva Margariti i dhuroi një simbol mirënjohjeje, një copëz shkëmb, ashtu si ajo ka përballuar jetën dhe karrierën.

RIJETËSOHET KULLA VENECIANE NË DURRËS, KTHEHET NË QENDËR INFORMIMI

Nisi puna për rijetësimin e Kullës Veneciane në Durrës. Restaurimi dhe rijetësimi i këtij monumenti do të mundësohet nëpërmjet programit EU4Culture, me një vlerë prej afro 690.000 eurosh. Hapi i parë i ndërrhyjeve është hidroizolimi i çatisë. Më tej, fasada e Kullës do t'i nënshtrohet pastrimit të kujdesshëm nga bimësia dhe papastërtitë. Në brendësi të Kullës do të realizohet nxjerrja në dritë e dyshemesë autentike prej guri, e cila do të konservohet dhe restaurohet. Objekti do të pajiset me sisteme të reja mekanike, elektrike dhe pajisje teknologjike.

690.000

EURO

DO TË KUSHTOJË
RIJETËSIMI I KULLËS
VENECIANE NË DURRËS

"ZGJOI", NJË FILM I MBËSHETUR NGA QKK DHE MINISTRIA E KULTURËS DREJT ÇMIMIT OSCAR

Për herë të parë një film artistik me metrazh të gjatë, i financuar edhe nga Qendra Kombëtare Kinematografike e Shqipërisë dhe mbështetur nga Ministria shqiptare e Kulturës hyn në listën e shkurtër të kandidatëve për çmimin Oscar, në kategorinë e filmit të huaj. Bëhet fjalë për filmin artistik "Zgjoji" ("Hive") me regji të Blerta Bashollit, një bashkëprodhim mes Kosovës, Shqipërisë, Maqedonisë së Veriut dhe Zvicrës, i cili bën pjesë në listën e ngushtë të 15 prodhimeve ndërkombëtare për edicionin e 94-të të çmimit Oscar.